

אם לא ישבע, אין בי"ד יורדין לנכסיו בזה יש לשלם רק שליש כדי להפטר מהשבועה. אולם אף בשבועה דאורייתא כיון שכתב השו"ע (סימן פז סכ"ב) שיכול להטיל חרם על כל מי שמטיל עליו שבועה שלא כדין, וכתב הפתחי תשובה (ס"ק כד) בשם התומים והשב יעקב, דעכשיו נהגו לנוכח, כלומר שיאמר אני מקבל בחרם. א"כ כשנתרצו הבעלי דינים לפשר, ודאי נעשה הפשר שלא יהיה שבועה לזה, ולא קבלת חרם לזה, וא"כ סגי שיהיה הפשר לחצאין.

לסיכום: אם הדיין באמת אינו יודע כמי הדין, ורוצה לפשר ולפוטרו משבועה, מי שהדין עמו ופטור רק צריך להשבע, כגון שהוא כופר הכל, ומן הדין הוא פטור, רק צריך להשבע היסת, ישלם שליש, ואם הדין עם התובע ויטול, רק צריך להשבע יפסיד שליש עבור השבועה, והנתבע ישלם שני שליש, ובשבועה דאורייתא, ישלם שני שליש. ואפשר גם לפשר לחצאין, כיון שהתובע לא יצטרך לקבל עליו קבלת חרם.

אך אם הדיין רואה שהדין עם אחד, ורק שאינו יכול לדון באומדנא, כי כהיום בזמנינו אין לדון אומדנות אפילו דמוכח, בזה יש לפשר הקרוב ביותר שיוכל כדי שזה שהדין עמו, יקבל מה שמגיע לו.

דף לה ע"ב

כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חברו

**שכר חנות משוכר, ובעל הבית מוותר על התשלום,
האם השוכר השני ישלם לשוכר הראשון**

שאלה מעשה באחד ששכר חנות גדולה, וכיון שלא היה צריך את כל החנות, חילק את החנות לשנים, והשכיר חצי חנות, וחצי השני השאיר לעצמו. והנה בעל הבנין מכר את כל הבנין לקבלן, והקבלן רוצה להרוס את כל הבנין ולבנות שם בנין דירות גדול. כשבא הקבלן לבקש את דמי השכירות מהשוכרים, אמרו לו בא ונחתום חוזה חדש לתקופה ארוכה, אמר להם אני רוצה להרוס את הבנין, וביום שאקבל את הרשינות, אני הורס את הבנין, ולכן איני רוצה לחתום חוזה, אמרו לו בלי חוזה אנחנו לא משלמים שכירות, והקבלן הסכים שלא ישלמו שכירות, בתנאי שמתחייבים שמיד שהוא מקבל את רשיון הבניה הם מפנים את המקום. והנה השוכר את החנות הגדולה מבעל הבית, בא לשוכר שהשכיר לו חצי מהחנות, ומבקש ממנו את דמי השכירות. אמר לו והרי אתה לא משלם שכירות לבעל הבית, אמר לו מה

איכפת לך מה אני משלם, אני יש לי אתך הסכם, ואני רוצה שתשלם לי, הצדק עם מי?

תשובה אמרינן בבבא מציעא דף לה ע"ב השוכר פרה מחבירו והשאלה לאחר, ומתה כדרכה, ישבע השוכר שמתה כדרכה, והשואל ישלם לשוכר, אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו, אלא תחזור פרה לבעלים. וא"כ הכא נמי איך השוכר עושה סחורה בדירה של בעל הבית.

א"ל שכתב הנימוקי יוסף הובא דבריו ברמ"א (סימן שסג ס"י) שהשוכר בית מחבירו וחזר והשכירו לאחרים ביותר ממה ששכרו, אם היה לו רשות להשכירו לאחרים, המותר הוא שלו, ואם לא היה לו רשות להשכירו, המותר לבעלים. ולא דמי לפרה דר' יוסי שאין השוכר רשאי להשכיר, וכ"ש להשאל, כך נראה לי.

והקשו הקצות החושן (סק"ח) ובביאור הגר"א (סק"ל) שמבואר בסוגין בדף לו ע"א הכא במאי עסקינן בשנתנו לו רשות להשאל. ומשמע שרבי יוסי סובר שאפילו שקיבל רשות אמרינן כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו, וכתב הקצוה"ח שיש ליישב את קושית הנימוקי יוסף אמאי מותר להשכיר לאחר ולקבל את הכסף כשקיבל רשות, ולא דמי לפרה של ר' יוסי, דהתם השואל משלם עבור גוף הפרה, וכיון שהפרה גופה היא של המשכיר, בזה אמר ר' יוסי שאי אפשר לעשות סחורה בפרתו של חבירו, אבל במשכיר דירה, כיון דכבר קנה הבית לדירה דשכירות קניא, וא"כ השכירות במשך הזמן הזה הוא שלו, וכיון שיש לו רשות להשכירו, השכירות שנוטל הוא שלו, ואינו סחורה בשל חבירו אלא בשכירות השייכים אליו.

לאור זאת בעניננו אף שהשוכר הראשון, אינו משלם לבעל הבית, מ"מ כיון שיש לו רשות להשכיר את החנות, הרי השכירות שלו, והוא סחורה בדבר שלו, והשוכר השני, צריך לשלם לשוכר הראשון.

א"ל שיתכן שבעניננו אינו צריך לשלם לשוכר הראשון, שכיון שבעל הבית לא הסכים לחתום עמם חוזה חדש, והתנה עמם מפורש שאין הם שוכרים את המקום, ויכול להוציאם כשירצה, א"כ אין השוכר יכול להשכיר את החנות, שהרי זה כבר לא שלו, אלא שיש לו זכות השתמשות בחנות, ויכול השוכר השני לומר לו, כמו שאתה משתמש בחנות בלי שכירות, גם אני

משתמש בלי שכירות, ואין אתה יכול להוציאני, כי אתה כבר לא שוכר של החנות, ולא עשית קנין שכירות אלא אתה רק משתמש כמוני, ולכן אין אתה יכול לעשות סחורה בחנותו של בעל הבית.

אוצר החכמה

דף לו ע"א

דהא מסרה לבן דעת

האם לשתוק לרופא שהתרשל בניתוח

שאלה מעשה ברופא שניתח ילד, וכעבור שבוע נודע שהשאר לו בגרון תחבושת (טומפון) דבר שהיה עלול לגרום למותו של הילד, בחסדי שמים נתגלה הדבר בעוד מועד, הוא נותח שנית וניצל. נתעורר ויכוח בין הרופאים, היו כאלה שאמרו מאחר והרופא מכובד וזהיר, אם כן אין צורך למסרו לשלטונות, כי הוא מתייסר במוסר כליות, ומן הסתם לא יקרה לו כזאת שנית, והיו כאלו שסברו שמאחר והדבר נוגע לפיקוח נפש, יש למסרו לדין, מהי דעת תורה בנדון?

תשובה לכאורה היה נראה שאם מתפקיד הרופא לערוך לאחר הניתוח בדיקה מספרית של כל הכלים והתחבושות שהוצאו מהגרון, כפי התקנות, והתרשל ולא ספר, הרי הוא פושע בעסקי נפשות ויש למסרו לשלטונות. אך אם אין זה מתפקידו לספור, פטור.

ומו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א אמר, שאף אם תפקידו לספור, אלא שמיהר וביקש מאחות שתספור במקומו, לפי דין תורה אין להעניש את הרופא, מאחר ומסר את התפקיד לבר דעת, ולאחות מוסמכת לעבוד בחדר נתוח.

והוא כעין הנאמר בבבא מציעא דף לו ע"א שומר שומר לשומר, ונאבדה מהשומר השני פטור השומר הראשון, ואפילו אם הראשון שומר שכר שחייב לשמור ביתר אחריות, בכל זאת אם נתן את החפץ לשומר חנם פטור מכיון שמסרה לבן דעת. וכך גם בעניננו.

עוד אמר מו"ח שליט"א שאפילו אם לדעת הרופאים הרופא אשם, אין למסור את הרופא לשלטונות טרם תבעוהו לבית הדין, כי להחליט שפלוגי הרופא